

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Regia Via Crvcis

Haeften, Benedictus van

Antverpiaë, 1635

Cap. VI. Crvce homo fit templu[m] Dei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46093](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46093)

CAPVT VI.

CRUCE homo fit Templum Dei.

Nescitis quia templum Dei estis, &
Spiritus Dei habitat in vobis?

1. Corinth. 3, 16.

*Inspice, & adifica mihi tale in pectore tem-
plum,
Quale tibi in molli CRUX mea signat humo.*

D pulcherrimi cuiusdam tem-
pli occursum nonnihil subsi-
stens Staurophila, ædificij ma-
gnitudinem, structuræ sym-
metriam, aliaque similia ac-
curatius contemplantur. Et paulò confidē-
tior effecta, Christo dicebat: *Magister, qualis* Marc. 13, 1
structura! & quales lapides! Cui Christus,
Opportunè, inquit, me ducis ad sacram
hanc ædem, quæ interioris templi in ani-
mâ Deo exstruendi typum suggerit. Nam &
hoc CRUCIS baiulatione perficitur, vt ani-
ma velut sanctissimum quoddam taberna-
culum diuinæ Maiestati consecretur. Stu-
pens ad hæc Staurophila, Egóne, inquiebat,
Deo templum ex me & in me construam?
Quid hoc quæso mysterij? Respondebat
Chri-

Nescitis quia templum Dei estis, et
Spiritus Dei habitat in vobis. 1 Cor. 3, 16.

*Inspice, et edifica mihi tale in pectore templum,
Quale tibi in molli CRVX nostra signat humo.*

Christus: Tu quidē, ō Staurophila, *sublimi in domo habitas, quæ à Deo tibi fabricata est: corpus hoc dico, quod sic cōpegit, quod sic aptavit, quod sic ornauit & ordinauit, ut gloriose in eo & delectabiliter habitares. Sed & ipsi corpori domum fecit excelsam, aptissimam & decoram, dico autem sensibilem dico & inhabitabilem mundum. Nonne ergo indignum reputas, ut tibi ipse fecerit domum, tu verò ei templum ædificare dissimules? Propterea iam ne dederis, ō filia, somnum oculis tuis, & palpebris tuis dormitationem, donec inuenias locum Domino, tabernaculum Deo Iacob.*

Bernard.
Serm. 2. de
Dedicat.
Eccles.

Psal. 131, 4

Sed, inquebat Staurophila, ubi inuenitur huius ædificij locus, aut quis potest esse architectus? neque enim Altissimus in manufactis habitat. Quod ergo ædificabo templum ei, qui dicit, & verè dicit: Cælum & terram ego impleo? Quid? respondebat Christus. An non legisti, Ego & Pater veniemus, & mansionem faciemus. Iam ergo ubi preparanda sit domus Dei facile colligis: quoniam non capit eum, nisi imago sua. Anima capax illius est, quæ nimirum ad eius imaginem est creata. Propter quod iam festina, adorna thalamum tuum, quoniam complacuit Domino in te, & terra tua inhabitabitur. Exulta satis filia Sion, habitabit in te Deus tuus. Illa admirans, ait: Et unde hoc mihi, ut veniat Maiestas Domini mei

Bern. ibid.

Ierem. 23,
24.

Ioan. 14,
23.

Isaia 62, 4.

Zach. 9, 9.

Luca 1.

ad

ad me? quanta enim Dei benignitas? quanta dignatio? quanta gloria animarum, quod Dominus vniuersorum, & qui nullam habet indigentiam, templum sibi fieri iubeat in illis. Cui Christus: Credisne, Staurophila, Scripturis? scio autem quod credas. quid igitur illud est? *Templum Dei sanctum est, quod estis vos?* Et: *Nescitis quia templum Dei estis, & Spiritus Dei habitat in vobis?* Eia igitur, ædificemus, spirituale hoc tēplum. Nec est quod de formâ anxie quæras: nam Prophetæ olim dixit Deus: *Ostende domui Israël templum, & metiantur fabricam eius.* Audiui illud iam pridem, aiebat Staurophila, sed sensum eius affecuta non sum, nec modò quid sibi velit profus capio. Ipse Deus apud Prophetam, aiebat Christus, satis explicat quorsum velit figuram domus & fabricæ, & omnem descriptionem eius filiis Israël ostendi, nimirum *ut custodiant, inquit, omnes descriptiones eius, & præcepta illius, & faciant ea.* Voluit itaque instaurari templum iuxta ideam & dimensiones quas accuratissimè Ezechieli delineauerat. Templum autem Dei, quod quisque moliri debet, *non lapides aut lutum est, sed homo ipse qui figuram Dei gestat. Quod templum non auro & gemmarum donis corruptibilibus, sed æternis virtutum muneribus ornatur.* Nec mysterio vacat, quòd

I. Cor. 3,
16. 18.

Ezech. 43,
10.

Lactant. de
Iust. lib. 5.
cap. 8.

quòd idea templi CRVX fit. Cruciformes enim sunt pænè omnes, quæ Deo exstruuntur Basilicæ. Quin & in templo illo antiquo facile videre est, totam illius formam ita fuisse dispositam, vt CRVCIFIXI viam quamdam referret imaginem. Nam si in ipso vestibulo corpus extensum, vt meum in CRVCE positum fuit, imagineris, dexteram manum ad portam Meridianam, sinistram ad Aquilonalem, pedem vtrumque ad Orientalem spectare portam aspicias. Caput autem verget ad Sanctum sanctorum, vbi sedes erat Dei. *Caput enim Christi, Deus.* Altare verò holocaustorum in medio pectoris mei situm erat, in quo oblatum est illud sacrificium laudis, quò vno sacrificiorum omnium longè maximo omnia antiquæ legis sunt sacrificia consummata. A latere altaris dextro mare æneum collocatum, sanguinem & aquam à latere meo manantem referebat. Quid autem totum hoc denotat, nisi eum quem diuina Maiestas velut templum inhabitare decreuerit, vitam debere agere crucifixam, CRVCISQUE mortificationem iugiter in suo corpore portare?

Iam video, inquiebat Staurophila, quòd templi illa tendebat exstructio, quam mihi non vno nomine tam seriò commendabas: hoc enim inde conficitur, vt qui CRVCEM

Y tulerint

Hæc ex
Villalpan.
tom. 2. l. 4.
& lib. 5. variis locis.

tulerint quotidie, magnâ Dei dignatione templum fiant diuinæ Maiestatis. Id scilicet volui, inquiebat Christus. Excruciati enim afflicti, infirmi, domus sunt & habitaculum Dei. Glorietur enim Deus se cum his velut

Isa. 57, 15. domesticis habitare. *Hæc dicit excelsus & sublimis, habitans aternitatem, & sanctum nomen eius in excelsis, & in sancto habitans, & cum contrito & humili spiritu.* Habitat ergo

cum contritis, contusis, ærumnosis & afflictis. Et alibi, auersatus manufacta templa, disertè ait, se pauperculos & calamitosos potius inhabitare. *Calum, inquit, sedes mea, terra autem scabellum pedum meorum! Quæ est ista domus, quàm edificabitis mihi? & quis est iste locus quietis meæ? Omnia hæc manus mea fecit, & facta sunt vniuersa ista, dicit Dominus.* Ad quem autem respiciam, nisi ad pauperculum, & contritum spiritu, & trementem sermones meos? Viden' cum quibus, & in quibus Deus habitet? Et an non

Isaia 66, 1.

2. Cor. 12, 9. Paulus idipsum testatur, dicens: *Libenter gloriabor in infirmitatibus meis? quare autem? vt inhabitet in me virtus Christi.* Quasi dicat: Libenter in morbis, doloribus & afflictionibus gloriabor, quia per ea, quasi in domo propriâ & tabernaculo suo inhabitat in me virtus & fortitudo Christi. Nam vbi deest humanum auxilium, ibi maximè adest diui-

diuinum. Vnde optimè Propheta: *Tibi de-* Psal. 10, 14
relictus est pauper, orphano tu eris adiutor.

Hoc si verum, aiebat Staurophila, immò quia verum est (nefas enim de eo vel leuiter addubitare) non verebor & ego cum vase illo electionis dicere: *Placeo mihi in infir-* 2. Cor. 12,
mitatibus meis, in contumelijs, in necessitati- 10,
bus, in persecutionibus, in angustijs pro Chri-
sto. Sed obsecro te, ô sapientissime archite-
 cte, doce vlterius, quo pacto templi fabrica
 debeat construi. Faciam id, sed breuiter, aie-
 bat Christus, tu accuratiùs singula nota. *Pri-* Ex S. Do-
mum iacienda sunt fundamenta, quæ fides est, roth. Doct.
sine quâ impossibile est placere Deo. Constitue 14.
deinde supra fundamentum ædificium ex- Hebr. 11, 6
 cellentissimum. Adijce lapidem obedientiæ:
 apponat & virtus alterum patientiæ lapidè:
 singulæ deinde adiectæ virtutes, singuli lapi-
 des erunt. Caritas annectet parietè parietì.
 Bitumen humilitas est, quæ ceteras virtutes,
 vt tales sint, efficit. Tectù timor Dei. Corona
 quæ supra tectum præcipitur in lege adhiberi,
 ne paruuli cadant, prudentia est. In hoc
 ædificio extruendo tua desudet industria, vt
 habere inhabitantè spiritum sanctum possis.

Breui hoc compendio, aiebat Staurophi-
 la, multiplices virtutes commendari cerno,
 quarum singulæ plurimas habeant difficul-
 tates: & quæ ego paupercula omnes has com-

parem? Quid vis? aiebat Christus. ex vno lapide non fit domus: plures, immò omnes virtutes ad spiritualem fabricam concurrunt; sed eas expetere & expectare oportet à Domino virtutum, *qui dat omnibus affluenter, & non improperat.*

Iacobi 1, 5.

Sed redeamus ad schema CRVCIS, quod potissimum imitandum proposui. Scias autem, nisi errare velis, tibi seruandas omnes CRVCIS dimensiones, & in hoc exactissime iuxta Apostoli mei instructionem incumbendum, *ut possis comprehendere cum omnibus Sanctis, quæ sit latitudo, & longitudo, & sublimitas, & profundum.* Iuxta hanc formã tota spiritualis machina dirigenda est. Latitudo CRVCIS est transuersum illud lignum, in quo porrectæ sunt manus; longitudo, ipsum CRVCIS hastile; altitudo accedit, si CRVX erigatur, est enim altitudo summitas CRVCIS erectæ; profundum, est infimum CRVCIS terræ infixum. Hæc iam mystico

Ephes. 3,
18.

Ex August.
Serm. 3. de
Annuntiat.
Domini, in
Psal. 103.
Hom. 3. ex
Quinqua.

animæ templo applicemus. *Latitudo* sit charitas ad omnes, etiam inimicos, ita vt ex amore Dei homo nullam omnino refugiat CRVCEM, à quocumque demum illa, & quomodocumque proueniat. *Longitudo*, perseverandi longanimitas, vt CRVCEM ferentes quotidie, in eâ perseverent usque in finem. *Altitudo* sit spes cælestium præmiorum: &

COR

cor sursum, siue directa in Deum intentio. *Profundum* quod in terrâ figitur & occulta-
tur, inscrutabilia significat, iudicia Dei; unde
timor, humilitas, & soliditas omnium virtu-
tum. O quàm pulchræ dimensiones hæ
templum non manufactum absoluunt!

Sed quis mihi det, inquit Staurophila, nulla ut earum fabricæ meæ desit? Tu Domine, qui eas docere non es dedignatus, pro bonâ voluntate tuâ ancillæ tuæ tribues. *Tu* Psal. 90, 9.
es enim spes mea & refugium meum. Verùm,
estne aliquid aliud in hac templi substru-
ctione considerandum? Est, inquit Christus: lapides enim singuli ad CRVCIS regu-
lam, & CRVCIS malleo debent conquadra-
ri. Num te latet decantatum illud:

*Scalpri salubris ictibus,
Et tunsiōne plurimâ,
Fabri polita malleo
Hanc saxa molem construunt,
Artisq; iuncta nexibus
Locantur in fastigio.*

Breuiar.
Rom. in
Hym. De-
dic. Eccle.

Vis autem scire quid sit quadrari? *Attende* August. in
similitudinem quadrati lapides, similem enim Psal 86.
te esse conuenit: in omni tentatione, in omni
tribulatione stare oportet, non cadere. Si im-
pellaris, si quâ uertaris, noli cadere; nam qua-
dratum lapidem quacumque uerteris, stat. Sed
nec dolere fas fuerit, etsi instar lapidis dolari

contingat. Tanti enim est effici domum Dei, ut quiduis pro eo meritò tolerandum sit. Neque ego, aiebat Staurophila, iam refugio tribulationem, nec CRUCEM respicio, quæ me aptum faciat Dei habitaculum. *Templum enim Domini sanctum est, mirabile in equitate: & quid volo, nisi ut sanctificetur Dominus in me, ut ab eo inhabitante & ego quoque sancta efficiar corpore & spiritu?* Id utique, aiebat Christus, beneficio CRVCIS optimè assequeris: nam qui hîc seipso præbuerint templum Dei viui, efficiuntur & ipsi lapides viui, reponendi in cælesti illâ *Ierusalem, quæ edificatur ut ciuitas*, ad quâ de peregrinatione hac suspirant desideria electorum. Quinimò non lapidem tantum cælestis illius ciuitatis eum faciam, qui CRUCEM tulerit usque in finem, sed maximis etiam honoribus augebo. Nam *qui vicerit, faciam illum columnam in templo Dei mei, & foras non egredietur amplius: & scribam super eum nomē Dei mei, & nomen ciuitatis Dei mei nouæ Ierusalem, quæ descendit de celo à Deo meo, & nomē meum nouum.* O dulcissime Magister, inquebat Staurophila, *fiat mihi secundum verbum tuum!* Eia veniat aliquando tēpus illud, quo secundum misericordiam tuam magnam promissiones tuæ, quæ omne desiderium superant, in me compleantur! Votorū hæc summa meorum.